

J E L E N K Ö R.

41. szám.

Pest szerda május 21dikén.

1834

Foglalat: Magyar és Erdélyország (orsz. ülések máj. 15ikeig; erdélyi orsz. követek és regalisták; Ferdinand kir. főh. fogadtatása Szebenben; hevesi új követ; és különféle). Anglia (Lander; északam. bank ügye; alsóházi viták máj. 21kái; kézművesek ellenszegülési). Franciaország (köv. kam. viták Algier gyarmatosítása fölött; Lubezki küldetése; touloni szerencsétlenség; strassburgi zavarok 's egyebek). Portugália (expeditiói munkálatok sikere). Spanyolország (d. Carlos tartózkodása; decretumok 's egyebek). Amerika (asszony-lázadás). Olaszország. Schweiz. Gabonaár. Pénzkelet.

MAGYAR- és ERDÉLYORSZÁG.

Pozsony. Pest vármegye követjének a' mártz. 4diki országos ülésben tett indítványa nem terjeszkedik egészen a' publico-politicumra, (mint a' pozsonyi diák ujság 18 száma 21k szelete szerint mondva volt): hanem, valamint az országos naplókönyv a' 158ik ülés 94 lapján bizonyítja, az ottan olvasható okomnál fogva, csupán annak egy részére t. i. az „országgyűlés rendezésére.”

Május 13ikán (194ik ütés) a' RR. táblájánál a' hevesi követ minapi ígéreteihez képest megyéje dolgaiban következő fölvilágosítást adott a' táblának: „Lecsöndesülvén ottthon (Hevesben) a' dolgok 's visszaállítván a' törvények rende, megyéjének legközelebb tartott közgyűléséből parancsul vevé kinyilatkoztatni az orsz. RRnek: hogy tavaly a' tisztujtásnak 's utána szándéklott követ-választásnak (Egerben) oct. 9ikéről 22ikére történt elhalasztatása, a' megye KK. és RRei egyezsökből történt, 's így e' miatt se sérelemnek se országos közbenjárulásnak helye nincs. Azok egyebiránt, mik az összehívott közgyűlés alatt vagy utána, akár egyik alispán akár szolgabíró kényszerített elnöksége alatt, erőszakosan és közös fájdalomra csak a' kisebb rész határozata szerint történtek, már törvényes uton visszahuzattak, megsemmisítettek, 's ellenök annak útján igazságos orvoslás van határozva. — E' nyilatkozás után folytatván a' RRek a' szentszéki rendezésről szóló czikk még hátra volt szakaszt, e' közben megérkezék a' fő rendű tábla küldöttsége, hozva, mult lapunkban érintett 3 rendbeli üzenetekre azóta készült válaszokat; ezeket a' RR. kerületi tanácskozásra utasíták. E' kerületi tanácskozás más nap 14ikén végbe is ment. 15ikén végezve levén a' már előbb mondott szentszéki czikk, átment a' tanakodás a' következő 19ik czikkre vagy is az evang. consistoriumok rendezésire.

Kolozsvár május 13. Az erdélyi országgyűlésre követeknek választották: Közép Szolnok vmgye báró Wesselényi Miklóst 's alispán Péchy Istvánt; ns. Udvarhelyszék szinte

báró Wesselényi Miklóst és aljegyző Szombatfalvi Józsefet; Doboka vmgye rendes jegyző Lészai Lőrinczet 's gr. Mikes Jánost; Küllő vmgye gr. Teleki Domokost 's Kósa Zsigmondot; Aranyas szék gr. Kemény Samuelt 's Dindár Antalt; Hunyad vmgye Váradi Józsefet 's Barsai Lászlót; Maros-Vársárhely kir. város új választással főbíró Lázár Jánost és Szilágyi Dániel tanácsbelit; Sz. Udvarhely m. város Szaidel János tanácsbelit 's postamestert és Demeter János ügyvéd urakat. — Kolozs vmgye részéről a' már megválasztott egyik követ gr. Bethlen János ur mint regalista kir. levéllel is hivatalos levén országgyűlésre, hogy több hazafinak nyitások ut az országos tanácskozásokban részvételre, megyei képviselőségéről lemondott, mihez képest Kolozs RRei 13ikán tartott közgyűlésökben ezen megürült helyre titkos szavazás útján gr. Bethlen Domokos urat választották el. — Ugyancsak ezen országgyűlésre következő birtokos urak kaptak mint regalisták, királyi meghívó levelet:

B. Apor József kir. bíró, b. Apor Lázár udv. tanácsnok, b. Bántit Józ., Balla Mih. k. perc., b. Bánffy M. nos, gr. Bánffy Józ., gr. Bánffy Dénes, b. Bánffy Zsigmond, b. Bánffy Farkas, b. Bánffy Miklós kir. táblai közbíró, Barsay János, Bedeus Józ. udv. tan., gr. Béldi Ferencz, gr. Bethlen Elek, gr. Bethlen Ádám, id. gr. Bethlen Sándor, gr. Bethlen Károly, gr. Bethlen Gergely, gr. Bethlen Gábor k. táb. közbíró, gr. Bethlen Ferencz kapit., id. gr. Bethlen Józ., if. gr. Bethlen Józ., gr. Bethlen János, gr. Bethlen Leopold, id. gr. Bethlen Pál, if. gr. Bethlen Pál, Berzenczey János, Benedicti Leop. tart. albiztos, Bethleni Ján., Bíró József postamester, Boér Antal kapit., Boér György, b. Bornemisza Leop., b. Bornemisza Pál, b. Bornemisza Ján., Bors Barnabás k. bíró, b. Bruckenthal Józ. udv. tit., b. Bruckenthal Károly, gr. Csáky József, id. Cserey Farkas őrnagy, Cserey Farkas tit., id. Cserey Elek, if. Cserey Elek, Cserey Miklós, Czák Károly udv. tit., Czirjék Dénes kincs. tan., Csiszér Lajos k. tábl. közbíró, Daczó Józ., b. Diószegi Antal, b. Domokos Józ. őrnagy, Donáth György kapit., Donáth Lajos, Donáth Sándor k. tábl. közbíró, gr. Eszterházy Dénes, gr. Eszterházy László, gr. Eszterházy Ján., gr. Eszterházy György, Földvári Ferencz, Gáborfi Pál tart. albiztos, Gálfalvi Elek k. tábl. közbíró, Gál Dom., Gál Józ. kir. perc., b. Gerliczy Fülöp kincs. tan., gr. Gyulay Albert gen., gr. Gyulay Lajos udv. tan., gr. Gyulay Ferencz ezredes, Gedő Józ., b. Gyórfi Józ., gr. Haller Ignác, gr. Haller Ferencz, gr. Haller László ezredes, b. Henter Józ., b. Henter János, Hollaki Imre, Hollaki Pál, Hollaki Ignác, Hollaki Farkas, Horváth Dániel, Horváth István k. táb. közbíró, Horváth János kapit., b. Huszár Józ., b. Heydendorf András, b. Jósika Miklós, b. Jósika Lajos, b. Jósika Sám. udv. tan., b. Jósinczy Józ., Juhász Józ. kincs. tan., gr. Karacsay Sándor főbíró, Katona Pál, fejevári káptalan, k. monostori

konvent, b. Kemény Ignác, b. Kemény Károly, b. Kemény Sándor, b. Kemény Miklós, Keresztes Zsigmond k. táb. főbíró, Káros Antal udv. tit., gr. Kornis Imre, gr. Kornis Mih. kincs. tan., gr. Kornis Gábor kapit., gr. Kun Sándor, gr. Kun István, gr. Kun József, gr. Lázár Ben. főbíró, gr. Lázár József szárhegyi, gr. Lázár József gyalakur, gr. Lemény János g. egy. püspök, Lészai Lőrincz kir. tan., Lusinszky Károly ezredes, Macskási Pál tart. biztos, Maurer Károly, Maurer László, Maurer Mih., gr. Mikes Istv., gr. Mikó Miklós, gr. Mikó Imre, b. Miske József, b. Naláczy József udv. tan., b. Naláczy István, gr. Nemes Károly, b. Orbán János, Pataky Sándor, Pekri Imre, Pócsa Pál, b. Radák István, gr. Rhédei Ferencz, gr. Rhédei László, gr. Rhédei János, b. Récsy Ádám altábornok, b. Löwenthal Károly, Sebes László ezredes, Sebessi István, Sándor László k. táb. közbíró, Simény Elek, Simény János, Sombori András főbíró, Szabó János apát, Somlyai János udv. tan., Székely János kapit., Szentiványi József, Szentpáli Elek, Szentpáli István, b. Splényi Károly kapit., Straussenburg Dániel, Szentgyörgyi Imre udv. tit., gr. Teleki Ádám őrnagy, gr. Teleki Imre, id. gr. Teleki Ferencz udv. tan., if. gr. Teleki Ferencz, gr. Teleki János, id. gr. Teleki József, if. gr. Teleki József udv. tan., gr. Teleki Ádám, gr. Teleki Miklós, gr. Tholdalagi Zsigmond, gr. Toldi Sándor, Tompa János, gr. Thoroczkai Miklós, b. Thoroczkai János, b. Thoroczkai Sándor, Thuri Ferencz, Tövissi Gergely, Ugron Gáspár, Váradi Ignác, gr. Wass Imre, gr. Wass Dániel, b. Wesselényi István ezredes, id. b. Wesselényi Farkas, Zeik Lajos.

Szeben máj. 10. Kir. főhg. Estei Ferdinánd Ő Magassága e' hón. 6ikán Kolozsvárról elindulván, 's utjában N. Enyeden az ev. ref. Collegiumot, K. Fejérváron a' papi, kamarai 's katonai intézeteket megvizsgálván, más nap délután 1 órakor a' szászok földje határához érkezett, hol is Szászsebes szék szélén a' szász nemzet grófja, kormányzéki tanácsnok Wachsmann János ur környezve Szászsebes széke és városa előljáróitól, a' szász nemzet nevében mély tisztelettel nyilatkozta az egész nemzet hódulását, melyet is ő kir. Magassága kegyes lebecsátkozással fogadott. Szászsebes és Szerdahely székek számos lakosa lobogó zászlókkal lovagolt a' fényes uti kíséret előtt, a' gyalog lakosok pedig egyenközü sort képezve öröm-éljenekben fejezik ki hűségüket. Esti 6 órakor Szeben szék határánál polgármester Schreiber Simon 's a' széki és városi előljárók számos tagjai üdvözlék ő kir. Magasságát; onnan a' határőr katonaság fő tisztikara helyéhez Orláthoz érkezvén, tisztelet-lövésekkel fogadtatott, hol is a' határőr katonaságot 's minden katonai épületet megszemlélvén, több régi szász öltözetű polgár előlovaglása mellett esti 9 órakor Szebenbe érkezék, hol is 101 álgyló-lövéssel üdvözölteték, a' város fényesen ki volt világítva, 's ő Magassága a' sorképező polgárság közt a' fő hadvezérségi épületben szálla meg, hol a' polgári, tartományi, kincstári 's katonai tisztviselőség legmélyebb tisztelettel fogadá. Erd. Hir.

Eger máj. 17. Az egri fő káptalan Lo-

novics József országgyűlési követének csanádi püspökké lette miatt helyébe országgyűlési követül Frimm János kánonoktagját küldé el; — valamint Heves-Szolnok vmegye követéül a' patriarcha-érsek örökös főispán előlülte alatt máj. 14ikén a' KK. és RR. által Almásy Károly táblabíró 's megyei aljegyző kiáltatott ki. —

A' nagym. m. kir. udv. Kamara Besztercebányára kir. bánya-kamarai fiskálissá Andreánszky Sándor táblai ügyvédet; a' selmeczi kerületben pedig első kir. utmesterré eddig volt másod-utmester Reiter N. Jánost nevezte ki. (Kir. kam. tud.).

Különféle: Máj. 7ikén Bécsben a' hiresb virágnövények mutatvány-tárában végbe menvén a' szokott évi jutalmakra érdemítés, 28 külön kertből kiállításra hozott 1099 darab virág közt, a' 7 fő jutalom egyikére báró Prónay Zsigmond Rhododendron fragrans-za ítéltek, a' közelítőkre kitett más 12 jutalom-bul pedig kettőre szinte az ő kertjében termesztett két virág. Voltak kitéve mutatványul jeles virágok Csáky gr. kertjéből is. — Erdélyben Czervenvodaly D. István ur a' jötteteiről már is közös ismertetű férfi, Brassóban máj. 3ikán újabb jeleit adá a' nyomorult szegények 's betegekön könyörülő indulatjának, midőn 1) minden vallás 's nemzet-különség nélkül 116 szegénynek nagy mennyiségű törökbuza lisztet, hust 's pénzt 's egy egész marhát; 2) a' katona-kórházban bort, tojást két izben, 's 3) a' fogházban 82 személynek 5 fr., 60 font hust 's egy köböl törökbuza lisztet parancsolt osztatni. — Kolozsváron Vajda László ur erdélyi kormányzéki titoknok, ki a' kolozsvári kir. lyceumban számos évig tanítá a' hazai törvényeket, 's az erdélyi törvényekről 's törvények történetéről kiadott munkája által nevesíté magát, máj. 9ikén élte 54ikében meghalálozott. Fogarasi egy. cath. püspök Leményi János ur, a' boldogultnak hajdan tanuló-társa 's barátja akkor érkezék temetésire, midőn a' test már sir felé viteték, mellyre nézve csak a' sirhantok mellett teheté ifjúkori barátja tetemei fölött a' temetési végső szertartást. — Az ismeretes francia marsall Marmont (raguzai hg.) máj. 12ikén Kolozsváron mulatott (néhány nappal előbb Pesten utazván keresztül Keskemét 's Derekegyházának) 's más nap indult tovább Odessa felé. E. H. — N. Szalonta m. város előljáróji nyilvános köszönetűket jelentik a' márt. 11iki tűz által megkárosult lakostársik nevében mind azon nemes

lelkü emberbarátok 's jöltevők iránt, kik a' nevezett elégtetet f. máj. elejéig példás segedelmökkel vigasztalák. E' segedelmi adakozások összesen 665 darab ruhanemű, 303 $\frac{1}{2}$ köből élet, 918 fr. és 57 kr., 20 házra egészen 's külön 100 darab épület-fa. — A' selmeczi evang. egyházi kerületben megürült superintendensség betöltése iránt Pesten mult hónap 14ikén a' magyarországi evang. egyházak 's iskolák fölügyelősége, b. Prónay Sándor ur elnöksége alatt választó ülést tartván, 156 beérkezett választó szó közül 136, Szeberinyi János urat, a' superintendensség eddigi jegyzőjét, a' nagy-honti kerület idősbikét, és selmeczi tót prédikátort választá el, ki e' hivatalt elfogadván, f. hón. 28ikán fog Pesten fölavattatni.

A N G L I A.

Lander Richard az isméretes afrikai utazó Mungo Park 's Clapperton elődeiként áldozatja lön törekedésinek. Nun folyam parti vad lakosai orozva rá 's társaira löttek, 's ez csakugyan vett sebeiben Fernando Po szigetén elhunyt febr. 6kán. — Newyorki april. 2kaig terjedő híreknél fogva Jackson gen. pártja megbukott a' senatusban, minthogy ez martz. 28kán 28 > 18 ellen elhatározá, hogy azon okok, mellyeket a' finantz-titoknok az egyesült statusok fő és fiók bankjaiban letett statuspénzek visszavételének támogatására az 1833 dec. 4ki ülésben kifejtett; ki nem merítők 's így ki sem elégitők, 's 26 > 20 ellen Clay indítványát fogadá el, hogy a' praesidens utóbbi rendelkezéseiben a' status jövedelmeire nézve olly tekintetet 's hatalmat tulajdonított magának, mellyet a' constitutio, 's törvény rá nem ruházott, hanem mind a' kettővel homlokegyenest ellenkezik. E' határozatot egy 45 ezer különféle szabad főből álló gyülekezet végzete Philadelphióban előzte meg martz. 21kén, melly kinyilatkozatá hogy Jackson Endre (a' praesidens) zsarnokságának 's törvényellenes kártékony rendeletinek bármi történjék is, nem fog hódolni soha.

Majus 1jén mutattatott be a' királynak a' két ház felírása az irlandi unio fentartatása iránt, mellyet Ő fels. igen meleg ömledésű érzéssel fogadott 's fenmaradását a' legünnepélyesb ígéretekkel biztosította.

Az alsóházban april. 30kán Sir Andrew Agneu vásárnap-indítványa Bulwer ur javaslatára 161 szóval 125 ellen félre vettetett. A' tárgy vitája élénk volt. Potter azon vélemény-

ben volt, hogy ha vasárnap a' Hyde-parkot (sétahely) becsuknák, valamennyi asszony fellázadna Londonban, 's a' kapukra rohannának, pedig egy rendőrtisztnek sem volna elegendő bátorsága illy megtámadásnak ellenállani. Megjegyzék tovább, hogy az indítvány az alsó néposztálynak semmi könnyebbséget sem szerzene, sőt nyomasztó megszorítást okozna. Noha kevesen védték az indítványt, még is mindnyájok álmélkodására szavazáskor 125 szó állott mellette. — A' Times javasolja a' szabómestereknek, hogy néhány ezer külföldit, különösen németeket, 's asszonyokat fogadjanak munkára, minthogy ezek szintollyan jól varrnak, mint a' férfiak. — Farren ur, új és első general consul Damascusban jan. utolsó napjaiban tartá ünnepélyes bemenetét. Már Beirutból aegyptusi katonaság kísérte a' város-kormányzóval egyetemben. Az egész örség fegyverben tisztelkedék. A' bei 's főtisztek kísérek a' consulházba, hol a' britt nemzeti lobogó a' népség nagy csudáltára kitűzeték. Illy látványra Damascusban még nem emlékeznek, hol t. i. azelőtt semmi europai sem mutatkozhatott saját öltözetében, vagy lőháton. A' Syriával kötendő kereskedési viszonyokat fontosaknak mondhatni 's Farren ur volt első, ki a' ministerek figyelmét oda fordítá, kik őt azon helyre azonnal ki is nevezék. — A' Globe jelenti, hogy azon küldöttség, melly a' 260ezer munkás által aláirt kérelmet a' Dorchesterben elítéltek végett Melbourne lordnak nyújtotta be Ő Főlsége elibe terjesztésül, hivatalosan tudósittatik, hogy a' király e' tekintetben semmi rendelést sem tett, azaz az elítéltek nem kaptak kegyelmet. — A' kézműves egyesületek ügye még nincs végezve. A' szabómesterek végzése óta a' legények osztályiban élénk tanakodások folytak a' felől: nem volna é tanácsosb és ezélszerűbb a' munkához visszatérni? Szintilly hathatósan léptek a' lewesi szabómesterek is fel, azt végezvén, hogy mihelyt valamely legény kézműves egyesületbe lép, azonnal bocsássák el, 's föl se vétessék többé; míg nevét onnan ki nem törteti. Legujabban a' vargalegények is fölzdultak, munkájokat felmondották nagyobb bércsikaság végett; noha szorgalmas dolgozó naponként 7 schillinget is kereshet. — Kensingtonban még a' mosónék is fölbőszültek 's nap számjokat 2 schillingről, 6 penceről 3 schillingre emelteték. E' diadalmi örömeiben égett-bortul elázva, tértek ismét a' mosóteknőhöz vissza. — Londonban a' szabó legénység mun-

ka-szüntével 20,000 ember veszté kenyerét. Ezek naponként a' kézműves egyesületből kapnak 1 schillinget, — tehát összesen 1000 font sterlinget. — „Ezen emberek ugymond, a' Globe, inkább kegyelemből élnek koldus módra, mint munkából szabad és független emberül.

Az alsóházban maj. 2kán Littleton irlandi statutitoknak néhány módosítást javasolt az irlandi egyház-jövedelem iránt, névszerint hogy a' kincstár 100,000 ft. stget kölesönözhesse az egyházköri adó könnyebbségire. A' végzés elfogadtatott. O'Connell baráti 's Hume is arra emlékeztettek, hogy az Irlandra nézve javasolt rendszabások messzéről sem elegendők 's névszerint e' fenforgó javaslatnak igen szük határi vannak. Ezután kérdé Hume: valljon a' kormánynak folyvást szándéka e a' börtönöket olly személyekkel tömve tartani, kik nem bélyegzett hirlapokat árúlnak, vagy az illető törvény büntető határozását enyhíteni? Althorp válaszóla: hogy az egész sajtó-szabadság kérdése, a' kérelmi törvény módosittatása végett, biztosság előtt van, 's így mig ez tudósítását nem adja be, addig ő semmi vitába sem bocsátkozhatik. Erre az irlandi tized-megváltás 2dik felolvasatása jöve tanácskozásba. Littleton megjegyzé, hogy a' kormány ez indítványon is némi módosítást szándékozik tenni. Az indítványt az irlandi tagok igen megtámadták. Maga Lambert ur is, ki az unio-bontást kívánó párt ellen olly hevesen kikelt, az indítvány ellen szolt vitatván, hogy Irlandban nem lesz addig béke, mig a' tizedkérdés teljesen 's határozottan eldöntve nem lesz. Shiel ur is ugyanazt jövendölé. A' kormány ugymond a' bajonettet 's kárdot is megpróbálta már, hogy a' tized-fizetést erőszakolja, még sem boldogult; mert az elkeseredés, az elszántság nem engedi, a' küzdés folyvást tart; 's mikép itél Irland ezen leplezgető gyógyyszerről, a' kormány onnan is láthatja, hogy egy irlandi sem szavaz az indítvány mellett, valamint egy irlandi tag sem volt az indítvány-kidolgozásra hivatalos; „En, ugymond Shiel, minden tisztelettel vagyok Irland tisztos első titoknoka (Littleton) iránt; hiszem, szándékai, olly jók, millyek csak becsületes férfi mellét tölthetik; de Irlandról, és szükegeiről annyit tud ő, mint én Japanról.“ Többszörösen szóba jött, hogy az utolsó irlandi alkirály, I. Anglesea, az angol egyház nagyobb megszorittatását javasla Irlandban mind számára, mind jövedelmire nézve, de tanácsát a' greyi ministerium félreveté 's a' t. (A' felsóházban Grey gr. felszóllított,

hogy Anglesea, azon irományát közölje, mit Grey boszankodva elmellözött, mivel azon iromány egyedül a' kabinet tagjainak szánt bizodalmas közlemény volt, 's csak a' hivatalitok megszégése által jöhetett azok tudomásába, kik azt sürgetik, azért tartalmát sem mondotta meg).

FRANCZIAORSZÁG.

A' követházban april 30kán Soult marsal után Laurence ur álla fel, és csudálkozását jelenté azon ki, hogy a' kormány semmi egyenes nyilatkozást nem adott. Midőn ő Afrikába jutott, csudás országot hitt találni, de napégette földnél, omladvány-elborította országnál, és szerencsétlen lakosoknál egyebet, kik azt könnyeikkel áztatják, nem talált. Ezen lakosok felszóllításokat 's ígéreket mutattak ugyan elé, de egyszersmind nagyon is alapos panaszokat. — Ha gyarmatozást akar a' kormány, azon érdekeket pártolnia kell, mellyek azt létesíteni képesek. — A' séreg Franciaországban is annyiba jöne, mint Afrikában, 's végre is kinyerhetni azt a' termékeny tartományból. — Az arabok dolgos népfaj, seregesen keresnek munkát, mellynek bére sokkal olcsóbb, mint Franciaországban. Mondották ugyan, hogy a' partokon könnyű sértetű pontok vannak, mellyeknél fogvást a' francziákat e' birtokból könnyen kihajthatni. Ő illy sérlékeny pontokrul semmit sem tud, ha azokat francia sereg védendi. Mondották, az európai hatalmak nevetni fognának, látván, mikép hanyatlik Franciaország meg illy pusztító hódítása által és alatt. Europa csak akkor nevetet, ha az eddigi rendszert meg nem másolják. Történjék csak változás, majd megszünik a' kaczaj. E' kérdés nem szükeblü takarékoskodásé, hanem magas jelentésű politikáé. — Utána Soult nyilvánítja, hogy a' kormánynak elszánt akarátja az afrikai hódítványt megtartani, csak igazgatás-módjáról nincs még elhatározottan kijelentve szándéka.

A' követházban maj. Isőjén Mauguin ur Algierről többek közt ezeket is mondá: Nem szólok a' haza becsületeről, dícsőségéről 's nagyságáról, mellyek e' falak közt bizomnyal tudom viszhangra találnak; de vannak köztünk szigoru szám-elmék, mellyek számbetük után itélnek; ezekhez fordulok. A' gyarmatozásról különös tanokat (Lehren) hallottam. Mondhatni ugyan, hogy vannak nemzetek, p. o. a' miénk, mellyek a' gyarmatozáshoz nem értenek, de ugyan ne állítsuk, hogy olly hatalmas nemzet, mint az angol, gyarmatival fel akar hagyni. Ha valamelly angol minister-

nek eszébe ötlenék Gibraltarral, Maltával 's Corfuval felbogyást javasolni a' parlamentben, a' tagok nem áttallanak e' ministert Bedlambe (bolondok háza) küldeni. Ez annyit tenne, mint Indiával felhagyni, mellynek e' pontok természetes védelmei. Sőt inkább Anglia gyarmat-rendszerét még tovább is folytatja, 's csak nem régiben foglalá el a' Falkland szigeteket. Ez ugyan magában kevés, de mint katonai pontnak hasznát vehetni. Ez uton Anglia a' földtekét 70 millió személlyel fogja megrakni, kik az angol nyelvet beszélnek. Mi a' hatalom kérdését illeti, lássuk: Valljon Angliát, melly katonai 's gyarmati örökség által mindenütt védve van, büntetlen megtámadhatni e? De mit akarnak hát Algierrel tenni? Azt v. gyarmatosítani, v. a' lakosokat művelni. E' két nagy kérdés közt választani kell. Ha Algierrel fel akarnak hagyni, kinek fogják a' réveket 's városokat átadni. „Passy ur: En azt mondtam, Algierban meg kell maradni, a' többi pontot pedig a' benszülöttekkel megrakni.“ Mauguin: „Az ur azt mondá, Algier csak ideiglen kell megtartani. Ideigleni helyzet azonban vesztett helyzet. Anglia Algier birtokát senkinek másnak nem engedné, azzal tehát többé nem hagyhatni fel, annak olly hatalmas nemzet kezébe kerülni nem szabad. Pedig milly fontos Algier katonai tekintetből! küldjenek csak egyes férfit Algierba. Keserü bírálata a' statushatalomnak, midőn a' szószékről kell hallanunk, hogy nincs egyes emberünk arra. A' kormány nagy talentuma az érdem felfödözésében áll. Nézzétek XIV. Lajost 's Napoleont, 's ítéljete. Rá akarnak beszélni benneteket, hogy nem tehetitek azt, mit a' törökök tettek. Ah uraim! csak az volt híja még, hogy a' Franciaikat alább tegyék a' Törököknél!“

Máj. 2ikán végre az algieri kérdéssel a' finanszministerium költségei bevégeztettek.

Páris maj. 3. Algier végett a' heves vita nem tartott volna olly sokáig, ha Dupin ur ezen alkalmat Soult megbuktatására használni nem akarta volna. Indítványával azonban, hogy a' gyarmattal a' kormány hagyjon fel, olly káros helyzetbe jutott, hogy legjobb barátitól is elhagyva látja magát. A' közös ohajtás Algier megtartására céloz. Nem egyedül az ujságírók azok, kik kívánják azt, hanem valamennyi pártbeli polgárok. E' hódítással felhagyást szintolly véteknék néznék, mintha a' kormány Alsatziát vagy a' francia birtok bármilly részét el akarná adni. A' közérzelem továbbá azt is kívánja, hogy Algierrel, 's a' meghódi-

tott résszel máskép bánjanak mint eddig, 's a' vallás és előítéletek, legkevesbé pedig a' lakosok tulajdona ellen kicsapongások ne történjenek. Nagyon is igaz, hogy Algierban eddig azon példát, mellyet Napoleon Aegyptusban adott, 's azon okosságot, mellyel az angolok Keletindióban éltek, nem igen követték. Az angolok is nehéz környületek alatt kezdék a' dolgot. Nekik is le kellett küzdeniök a' benszülöttekben az európaiak elleni törést. De első percztől kezdve, mindig egyetértésben ügyekeztek lenni a' benszülött törzsökkel; uj hódításkor hatalmukat a' meggyőzöttekkel megoszták, magoknak többnyire csak a' finanszigazgatást tarták meg, 's inkább megfizették a' hódítványt, mint sem ellenség fölött kívántak volna uralkodni. Mind ebből Algierban keveset követtek. Azon kormányhoz, melly magát Franciaországban a' tulajdon egyeiden biztosítójának nyilatkoztatja, Algierban sem illelének annak megtámadtatását szívelni. Méltán tagadta meg tehát a' kamara Soulttól Algierban a' kir. parancsok általi igazgatást. Minthogy Algier megtartatik, várhatni hogy a' földközi tenger tulsó partja az európai műveltség befolyását mind inkább érzeni fogja 's elkészülend arra, hogy valaha a' francia birtok egészítő (integrirend) tagja lehessen. — Az isméreteš Lubezki hg, kit zendülés elején Chlopizki dictator Pétervárba küldé alkudozásra 's azóta ott maradt, onnan Párisba érkezett. Az egész lengyel szökevényesség mozgásban van e' miatt. Ezen egyes status-ember jövetelének két célját mondják. Egyik 's talán a' mutatványos (ostensible) azon alku megújítása, melly Franciaországnak a' lengyel királyságot illető adóssága végett, a' revolutio által félbenszakasztatott. Ezen adósság még a' császárság idejéből 's viszonyaiból ered a' varsói herczegséghez. 'S azt Franciaország Russzia iránt a' párisi békekötésben teljesen elismerte. E' kárpótláspénzek azon nemeseknek valának szánva, kik a' szállításokat termékben tevék. A' kifizetés halasztatása által kénytelenve eladák követléseiket sokan igen csekély áron, 's azokat egyes pénztözsérek vásárlák meg. — Lubezki hg. érkezének titkos célja azonban a' lengyel menekvőség kitünőbb férfait illeti. Pétervárott hazájokba visszatérésöket ohajtkák, mivel azon demonstratio, mellyet annyi jeles és gazdag ember kitakarodása okoz, folyvást kellemetlen érzelmet táplál. Lubezki, mint mondják, régi barátival, kikhez különösen Czartoryski hg. is tartozik, fog alkuba bocsátkozni. Szerencsés lesz e?

kéteskedhetni benne. Hihetőbb lenne azonban visszatérésök, hahogy a' valamennyi lengyel menekvőre híresztelt általános bocsánatadás tetteleg valósulna meg. Mondják, hogy a' trónörökös nagykorúságának hirdetéskora lesz arra időszakul választva. Legalább Podoliából írják, hogy az orosz kormány ohajtására az ottani nemességből küldöttség megyen Pétervába bocsánatkérelemmel. Az arra felkivánt személyek nevei is kijelöltenek. — A' bajeuxi legitimista választók, de la Normandie hírlapban, nyilvánítják, hogy mivel az 1830iki charta által parancsolt eskü, az ugyanezen charta által felállított kormány elvének ellenére van, ezen tétel már előre is semmi erővel sem bír 's minden következtetés-nélküli formáság. Ők lélekisméretjükben az által egyébre nem kötelezik magokat, mint a' mit a' haza köt rájuk. — A' lyoni lapok maj. 3ról kir. rendelést közlenek april. 18ról, mellynél fogvást a' lyoni, Vaisi, la Croix-i 's la Guillotière-i nemzeti őrségek feloszlatnak. — A' ferneyi postahivatal (Schweiz felé fekszik a' francia határszélén) parancsot von, hogy az Europe centrale-t (schweizi republ. lap) Genfből Franciaországba ne küldözze. szét. Mire a' Messenger megjegyzi, hogy a' kormány új példáját adja itt is a' censurához visszatérésnek.

Imbert ur, statustiszt, nem rég egy kised munkát adott ki az utolsó választások iránt, mellyben a' választók össze számát 210 ezerre teszi. Ezek közül utolsó választáskor valóban 141,278 von részt, 's közülök 103,266 a' mostani kormány mellett szavazott, a' többi 38,012 a' különféle oppositioi pártokhoz tartozék. E' számvitelekben a' szerző kedvező következtetéseket von a' jövő választásokra. A' legitimista lapok ellenben azon véleményben vannak, hogy azon 68,722 választó, ki az utolsó választásokon nem jelent meg, nagyobbára a' kormány ellen fog szavazni, 's hogy az Orleans-pártnak nincs igaza, ha mindig az ország olly nagy többségével kérkedik. — A' francia híreket aggasztóknak tarthatni. Még tulajdonképen táborszeme sem volt a' propagandának azon szám, melly Lyon- 's Párisban legutóbbszor megütöközött, hanem csak néhány elvesztett, táborszem mellyek korán 's messze állottak ki. Innen az egyesületek eszközeire könnyen ítélni, 's valóban nem kevéssé félhetni komoly lázongásoktól. — A' Journal des Débats Toulonból írja maj. 1sőjéről: Szomorú esemény történt ma itt a' király névnapján. Már jelentém, hogy két ame-

rikai fregát fekszik révünkben, Constellation 's az United-States. Az utolsó, melly három nap előtt érkezett vala, pattantyus üdvözlét a' többi hajóval együtt tevő, de golyóval tüzelte Suffren linia-hajóra, mi által 7 ember részint megöletett, részint megsebesült. Egy golyó a' lineahajó ajtaján ment keresztül, 's a' szakács üstjét azon pillanatban zuzá szét, mellyben az étel osztaték ki, egy hajólegényt ketté szakasztott, kettőt halálosan 's más négyet kevesbé vagy inkább megsebesített. E' legények közül egyik azonnal, egy másik, kinek alteste szakasztatott el egy részben, néhány óra mulva a' kórházban holt meg. Egy 3dik pedig, kinek czombja csuklóban szakasztatott ki, jut tagmetszét alá. Suffren hajó parancsnoka mig e' szerencsétlenség történt a' szárazon volt. Gyorsan a' födélre sietett Massieu de Clerval admirallal, a' rév parancsnokával. Az United-States amerikai fregát hadnagya, 's egy ifjoncz (Cadet) a' francia admiral födelére jöttek mentségüket tenni e' szerencsétlen történet végett. — A' fregát egy másik golyója a' vesztegben (Quarantaine) álló egyik hajót is érte. A' nagy torony álgutelep-foka is (redoute) megsérült. Több lövésnek kelle golyóval történni, mert mintegy kilenczet számláltak, mellyek több v. kevésb ártalmat okoztak. A' parton esolnakok feküdtek ugyan, de ezeket azonnal elbocsáták, hogy a' mi legényink, 's az amerikaiak közt minden összeütközés kikerültessek, 's az őrhajó helyét egy csapat rendőrséggel és sor-katonasággal rakták meg. Néhány amerikai a' szárazon volt. Truchet ur maga kísérte őket a' hajóra, hogy minden boszantástól megszabaduljanak. — Strassburg még folyvást nyugtalan. A' polgárok 's pattantyusok utolsó civódása óta a' 19ik ezred laktanyáján összeállított; pattantyusok 's polgárok maj. 5ikén estve a' laktanya elé gyültek, hogy párviadalt utján nyerjenek elégtételt. A' 19ik ezred több tiszteit a' közelsőbb házakig üzték, 's egy osztály-parancsnokkal garázdán bántak; segédének, ki kardot rántott, azt kezéből kicsikarták, 's vele a' fejére csaptak egy vágást. — A' követházban maj. 7ikén, a' tengeri ministerium költségeinek vitatása közben kérdést tön Eschasseriaux ur a' touloni történetről, mellyre a' tengeri minister az amerikai hajó parancsnokától levelet olvasott föl a' touloni tenger-ispánhoz. E' levélben bocsánatot kér a' parancsnok a' szerencsétlenség miatt, melly a' fő rendőr-tiszt vigyázatlanságá-

ból eredt. nem rég va azonnal bör kai fő tenger be jövend, Jelenti tovább azon áldozatlenség ért, jól helyes mond Rigny fogadtatott nál jelenti ur titkos el

April. dásokat em Algarbiába a' hadminis le is mondó zérletéről; zölve ninc guaira elfo jöhadát ki visszatérni res van ut 3ikán már kálván ge Coimbra szinte el hg. e' híre tott, mell többiek p királyné r szemei m a' nagysz foglyokat csapatok kan a' m vitézek, utasítá. M fogadtato ket meg guerillák vidékeke hatóságo nek miná lének örö zeledtek tetek fő keztekor estve a' üdvözlés datott, 's nul két d

ból eredt. A' tiszt különben derék férfi, de nem rég van a' hadihajón. A' parancsnok őt azonnal börtönbe zárata, 's mihelyt az amerikai fő tengerhadosztály parancsnokával szembe jövend, haditörvényszék elibe állítandja. Jelenti továbbá, hogy a' két amerikai hajón azon áldozatok számára, kiket a' szerencsétlenség ért, 5000 frankot szedett össze (igen jól! helyesen!) De hozzá kell tennem, úgy mond Rigny ur, hogy ezen gyűjtött pénz nem fogadtatott el. (nagy tetszés). — A' National jelenti, hogy máj. 7ikén reggel Marrast ur titkos elfogatásából szabad lábra tétetett.

PORTUGÁLIA.

April. 28ig terjedő hírek némi viszályokat említnek Bacon és Sa generálok közt Algarbiában, más részről pedig Carvalho 's a' hadminister közt Lissabonban, sőt Bacon le is mondott volna a' neki jutott expeditio vezérletéről; honnan eredtek azonban ezek, közölve nincs. Napier ismételt próbát tön Figueira elfoglalására, de szélvészek miatt hajóhadát ki nem szállíthatván, kénytelen vala visszatérni Lissabon felé. Már most gen. Torres van utban más oldalról ez' erőség ellen 's 3ikán már oda kellett vala érnie, kezére munkálván gen. Rodil Abrantes felől 's Villafior Coimbra mellől, melly helyet ekorra már szinte el kell vala foglalnia. Egyébiránt a' hg. e' hírek indultakor még Lamegóban mulatott, melly város minden ellenállás nélkül a' többiek példajaként szabadon nyilatkozik a' királyné részére 's midőn az expeditio tábor-szemei megérkeztek, azonnal szabaddá tevé a' nagyszámu politikai vétségű 's más hadi foglyokat, kik ezután mindnyájan az érkező csapatok soraiba állottak; ehez szegődtek sokan a' migueli sorok közül is tiszték 's köztvitézék, melly utóbbiakat Palmella Portóba utasítá. Merre a' hg. ment, mindenütt örömmel fogadtatott 's Cardozo seregein kívül, mellyeket megszalasztott, más rendes ellenségre v. guerillákra nem is talált. Palmella e' meghódult vidékeken mindenütt nyomban új kormányhatóságokat 's törvényszékeket állíta. Napiernek minapi kiszálltát Portóban a' lakosság élénk örömmel ünneplé; már a' városhoz közeledtekor a' magasb helyekről rakéták eresztettek föl 's üdvezlő lövések tétettek, megérkeztekor pedig a' nép örömkialtásokra fakadt; estve a' színházban, hol az adm. is megjelent, üdvözlésére több rendű magasztaló beszéd mondatott, 's ezek végsője közben egészen váratlanul két deli nympa jelent meg az adm. páholyá-

ban (loge) borostyán-koszorut tenni a' nagy vitéz fejére; az agg vezérhős szemérmessé lón azonban e' gyöngéd tiszteletet elfogadni, 's a' borostyánt csupán széke karjára engedé függesztetni, mire a' kedves gyermekek az ösztül eltávoztak.

SPANYOLORSZÁG.

D. Carlos, mint a' des Débats állítólag telegraphi hir után tudatá, Portugáliát oda hagyva, hajón Angliának indult. E' hir azonban Portugáliából kapott újabb 's hitelesb adatok után egészen alaptalan, mivel ezek szerint az infans Santarem közelében Chamuscában (a' Tajo partján) vonula meg, hol őt d. Miguel naponként meglátogatja, sőt háznépessül tartózkodásul legutóbb egyik testvér hugát is oda szállíttatá; e' mellett rendelkezéseket bocsátott a' vidéki városokhoz az infans számára mindent megadni, mit ez tőlük követelne. A' praetendens megmaradt kísérete mindössze is 16—18 katona személyből áll; azon portugáliak, kik zsoldjában szolgáltak, mindnyájan elhagyák, mihelyt megtudák, hogy gener. Rodil a' hg. kíséretéből elfogottakra egyiránt halált hirdete. A' gen. folyvást Portugáliában tartózkodik, 's kinyilatkoztatá eltökélését, hogy onnan ki sem mozdul előbb, mint sem d. Carlost vagy elfogja vagy az országbul kizaklatja. Villarealban Palmella hg. iszonyu esomó nyomtatott versezetek 's fölcsalásokra talált, mellyek Spanyolország különféle tartományi lakosihoz valának intézve, 's bennük a' királyi szökevény érdemei édig magasztalva, 's személye istenekig dicsőítve. A' constitutionalisok szép multságukat lelék e' nyomtatványok, 's főképen azon helyeik olvasásában, mellyekben d. Carlos Izraél megváltójának nevezteték 's minden kalendariumi szentek fölibe emelteték. Ayres Pinhot (a' még Miguel birtokában volt) Porto polgári kormányzóját, 's azon vérszomjas alcada (v. bíróságnak) melly 1828ban e' városban annyi gyalázatos halált mondott, egyik nagy érdemű tagját, Pinhel mellett a' const. seregek megcsipték. A' spanyol hirlapok számos apró győzödelmet emlegetnek a' spanyol seregek legutóbbi haladásiban. Merino Ó-Castiliában tökéletesen megvereték 's unokája is az elesetek között találtaték. Locho, miután Mancha 's Estremadurából mindenütt nagy veszteséggel megszalasztaték, legközelebb, mint hallik, Portugáliába sikamlott által. Némelly kiadott új decretumok is nevezetesek: egyike választottságot nevez ki a' híres Bertrand de

Lis (közelebb jött vissza Spanyolba, egyébiránt legnevesb tagja volt az 1820iki cortesnek) elnöksége alatt, melly pénzsegedelmet határozzon az erre szánt tökepenzektől, közhasznu munkálatok 's vállalkozások kezdőinek; másika juntát nevez papi 's világi személyekből azon megbizással, hogy tervet készítsen a' spanyol egyház organizatiójára, fenntartván pontjaira nézve a' pápai egyezést, azonban a' klastromoknak addig is előre megtiltatik barátnevendékeket szedni. — Gen. Quiroga, vezére az 1820iki insurrectionnak Riegóval, melly t. i. Lion szigetből a' constitúció kikiáltatását az országba áthozá, hazájába szinte visszatért.

A M E R I K A.

Londoni hírlapok sokat beszélnek azon különösségről, melly Éjszakamerikában a' kézművesek lázongásinál mutatkozni kezd. Ott már asszonyok is lázadoznak. Massachussetsben, az ültetvényekhez tartozó malmokban t. i. igen sok asszony dolgozik. Mult februárban összebeszéltek az ültetvény-birtokosok, hogy mindenütt 's ugyan egy napon szállítsák le a' munkabért, de egyébiránt szabadjára hagyják az asszonyoknak, azon kisebb bérért dolgozni vagy a' kinek tetszik, a' munkával felhagyni. Az asszonyok megtudván e' határozatot, csak hamar egyesületbe alakultak épen úgy mint másutt a' mesterlegények, 's erősen elhatározzák, hogy többé semmit sem dolgoznak, mihelyt a' szándéklott béresekélyítés közöttük kimondatnék; e' mellett azokat, kik a' határozathoz állani nem akartak, bántással fenyegettek. Febr. 10ke volt a' határozat-kivitel napja, az urak egyszerre mindenütt leszállíták a' munkabért, és 800—1000 asszony hagyott föl a' munkával. Fölkerekedvén csoportokra gyülmöngének 's zászlókép póznára tűzött lobogó lepedők-kendők 's kötényekkel neki bokrosodva, egy angolnának, ki már egyszer Doverben is hasonló szerencsét próbált, vezérlete alatt, seregestül kalandozták össze az ültetvény-pásztákat, a' még munka mellett maradt többi bajtársnéikat is fegyverre szólítólag; proclamatiókat adtak ki 's piszkokkal és bántással illeték a' zászlójuknak hódolni maka-

csokat. Azonban már 11kén únni kezdék a' dícsőséget, bátorságuk hűledezett, a' nagyobb rész bánni kezdé vitézségét, és szívesen menének vala már munkára sokan, ha köz határozatuk minden illyes visszapártolóra 5 dollár büntetést nem szabott volna. Végre egy szerencsés methodista pap bukkant közéjük, egybe keríté őket egy szabad térre 's hatalmas praedikatziójával az egész véretlen lázadásnak örvendetes véget szerze. Imádságra fakadtak mindnyájan 's ájtatos énekek közt szépen haza térének esöndesen folytatni munkáikat a' kiszabott kisebb árért.

O L A S Z O R S Z Á G.

Roma, máj. 1sőjén. Mióta Franciaországból nyugtató hírek érkeznek az itt tartózkodó legitimisták elkomorultak. A' szenteseges Atya april. 28ikán hagyta el Romát, hogy subiacoi utját tegye meg. Tivoliban a' lakosok himezetlen örömmel fogadák. Mintegy 40 fiatal ember, ünnepileg öltözve kifogta kocsijából a' lovakat, 's a' lucanoi hídrol, majd két mérföldnyi uton hegynek a' jesuiták szép lakáig vontá azt, kik a' pápát nálók megszállásra kérték. — Máj. 1sőjén, a' francia király névnapján ünnepléses isteni tisztelet tartatott a' nemzeti egyházban. Az előbbi kormányok alatt illy alkalommal a' pápa is mindenkor jelen volt, 's majd valamennyi kardinál. De a' juliasi revolutio óta egy kardinált sem láthatni többé ott a' status-titokon kívül. — Montfort hg.; (Bonaparte Jeromos), ki a' toscanai n. h. g. s. g. b. n. települt vala meg, 's most Anglia felé van utban, birtokait Fermo mellett a' pápai kormánynak adta el. —

S C H W E I Z.

April. 13kán Ferneyben (Voltaire néhai birtoka) a' szabadság fája, mellyet egy szélvész földre sujtott, nagy ünnepi pompával 's tömérdek nép jelenlétében újra fölállították. Ez alkalommal, nemcsak francziák de genfi férfiak is republicanus beszédet tartának a' néphez. Ugyan e' miatt az utóbbi napokban Lecomte urat, a' genfi National szerkesztőjét, a' francia hatóság Ferneyben elfogató 's 4 városhajdu által Gexbe kísérteté.

A' gabona pesti piaczi ára máj. 20ikán 1834:

posz. m. vál. gar.	legjobb	közép	csékély	posz. m. vál. gar.	legjobb	közép	csékély
Tisztabuza	113 $\frac{1}{2}$	96 $\frac{2}{7}$	86 $\frac{2}{7}$	Zab	44	42 $\frac{2}{7}$	41 $\frac{1}{2}$
Kétszeres	—	70	66 $\frac{2}{7}$	Köles	—	—	—
Rozs	56 $\frac{2}{7}$	53 $\frac{1}{2}$	—	Köleskása	—	—	—
Arpa	53 $\frac{1}{2}$	50 $\frac{2}{7}$	—	Kukoricza	56 $\frac{2}{7}$	55 $\frac{1}{2}$	53 $\frac{1}{2}$

P é n z k e l e t:

Bécs május 17kén középár pengő pénzben			
Status 5 pC. kötel.	99 $\frac{5}{7}$	Bécs 2 $\frac{1}{2}$ pC. bankók.	59
" 4 pC.	89 $\frac{2}{7}$	Kam. 2 $\frac{1}{2}$ pC. kötel.	—
" 1820 ^{ki} köles.	205	Bankrészevény	1280 $\frac{2}{7}$
" 1821 ^{ki} ..	137 $\frac{1}{2}$	Cs. arany pCt. agio	—

Szerkezteti Helmezy. Nyomatja Landerer.

Foglalt
kir
kár
osz
(Si
ma

M
P
a' RR.

czikke
consist

2liket

dan, a

még b

va, m

dók)

dák e

hozta

szóló

ségné

lés vo

javasl

C

magas

hadpé

hadip

N

3dikán

ságho

pítás

a' tisz

tokos

1

Várm

melly

saság

olly

tásár

göbe

eszte

menő

urad

tott

ugya

osko

megi

nyel

ki:

az 1

tott

legy

tóni

12 f